

Astma og allergi er på fremmarch i Danmark og i resten af den vestlige verden, og er i dag de hyppigste årsager til lægebesøg, hospitalsindlæggelser og medicinforbrug hos børn.

Astma og allergi

– En folkesundhedskrise i slowmotion

Hans Bisgaard
Professor i Pædiatri, Dansk BørneAstma Center

Derfor bør indsatsen indenfor behandling og forskning styrkes...

I en skoleklasse er der i dag typisk 2-3 børn med astma, mens der kun var 1 barn, da jeg gik i skole i 60'erne. Astma medfører markant forringet livskvalitet hvis den ikke opda- ges og behandles rigtigt. Anfald af åndenød er skræmmende og hæmmer fysisk udfoldelse som er afgørende for børns motoriske udvikling, sociale integration og selvforståelse. Dødsfald som følge af astma er uhyre sjældent, og derfor står sygdommen ofte i skyggen af livstruende tilstande. Astma bryder oftest ud i småbørnsalderen. Mange, men langt fra alle, vokser fra det. Den samlede byrde er massiv netop fordi sygdommene forringer livskvaliteten for så mange mennesker gennem hele livet. Derfor bør indsatsen indenfor behandling og forskning styrkes så vi kan forbedre livet for de, der i dag lider af sygdommene og på sigt forebygge nye tilfælde.

Ressourcer

Medicinsk forskning indenfor astma- og allergiområdet har været en eklatant fiasko og har grundlæggende kun leveret enkelte nye behandlingsprincipper gennem det seneste halve århundrede,

men ingen viden om forebyggelse. Dette voldsomme svigt skyldes ikke kun mangel på ressourcer, men kalder på en diskussion af forskningens paradigmer og manglende tværfaglighed.

Standardisering

Den eksisterende astma- og allergimedisin er dog både god og sikker. At situationen alligevel er alarmerende og uden forbedring de seneste årtier, skyldes dels at symptomerne ofte overses eller fejltolkes, dels at der er en bekymrende mangel på standardisering. Trods klare nationale og internationale retningslinjer er der i Danmark store variationer mellem behandlere. Tilsvarende er det en udbredt og velbegrunderet kritik fra patienter og pårørende at råd og vejledning fra forskellige sundhedspersoner ofte er modstridende. En standardisering af området ville betyde et markant kvalitetsløft og formentlig endog en besparelse. Derfor har Folketingets partier i enighed såvel som Danske Regioner taget initiativ til sikre bedre kvalitet i behandlingen.

Udfordringer

Det er en videnskabelig og politisk udfordring at astma og

allergi har været stigende de seneste årtier, og at sygdommene eksploderer hos befolkninger der flytter til en vestlig kultur. I genetisk nært beslægtede, men politisk adskilte befolkninger (tidligere i Øst mod Vest-Tyskland eller Finland-Rusland) er forekomsten højest i de velstående dele. Miljøforhold må derfor være årsag til den stigende forekomst af astma og allergi, men vi ved ikke hvilke. De vigtigste enkeltstående miljøfaktorer (som tobaksrøg) og genetiske varianter er for længst af-dækket, men er kun en meget lille del af forklaringen. Forskning tyder på at årsagerne skal findes i samspillet mellem arvemasse og miljø, således at særlige påvirkninger udløser sygdom hos nogle, men ikke hos andre.

Det sker formodentligt helt tidligt i livet, hvor immunforsvaret programmeres til sundhed eller sygdom. Kun ved indsigt i dette samspil mellem arv og miljø kan vi gøre os håb om på sigt at udvikle nye behandlinger og forebyggelse. Indtil da er vores bedste mulighed, at standardisere brugen af de midler vi allerede har til rådighed.